

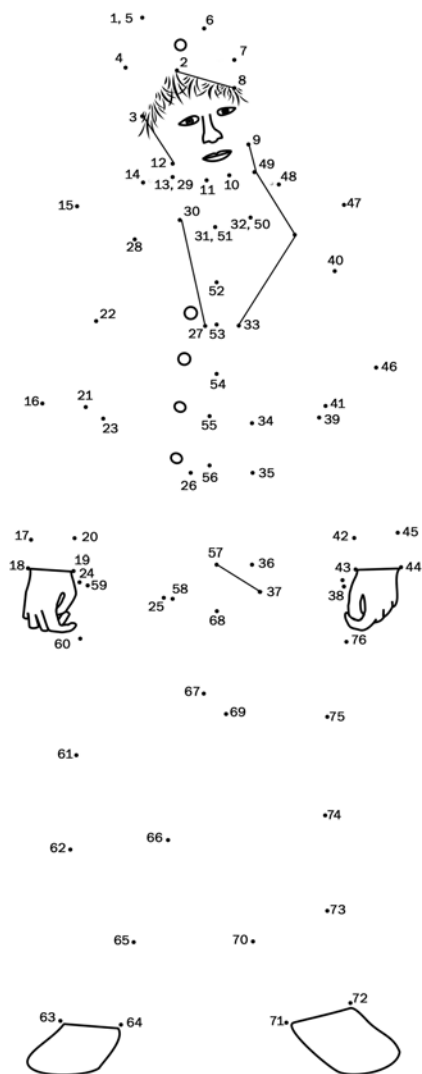
SPLAV!

Nakresli si svého Šrámka

V dnešním zábavném koutku jsme pro Vás připravili klasicou hru pro děti – spojovačku. Pokud spojíte všechna čísla tak, jak jdou po sobě, vyjde Vám Fráňa Šrámek kongeniálně ztvárněný božským Radimem Kučerou.

SPLAV!

SOBOTECKÝ PRAVIDELNÝ LEHCE AVANTGARDNÍ VĚSTNÍK!

ČTVRTEK 8. 7. 2004

č. 6

Poprvé na Sobotce

Milý příteli,

Jistě si vzpomínáš na jeden z mých nedávných dopisů, kde jsem Ti psal, že se chystám jet na festival zvaný *Šrámkova Sobotka*. Projevil jsi tehdy jistý zájem o tuto událost, stejně jako pochybnosti o jejím zdaru. Nuže, nyní jsem zde, mám za sebou pět festivalových dní a pokusím se Ti vylíčit své dojmy, i když, po pravdě řečeno, nevím odkud začít a kam se ve svých úvahách ubírat.

Je těžké popsat, co se zde vlastně děje, neboť jsou všechny události zahaleny vágním, mlhavým závojem nepostižitelná. Šrámkova Sobotka je strašidelný zámek. Co si zde probíhá, ale nikoliv všude; na festivalu jsou účastníci, ale ztrácejí se, a to buď v dešti, a nebo se sluncem. Máme předem stanovený program – každý den, ve stejnou dobu, navštěvujeme kulturní akce, většinou pochybné kvality. Člověk by si myslel, že tak malé město jako Sobotka bude festivalem *žít*, ale tak to rozhodně nevypadá – festival se schovává kdesi v podzemí, chce být raději neviděn a neslyšen. Možná je to tak lepší; domorodci, jak se zdá, nejsou kultuře příliš nakloněni.

Klíčovým pojmem je zde *tradice*. Jistě se ptáš, o jakou tradici se jedná, avšak to se mi bohužel nepodařilo zjistit. Sobotecká tradice je vlna, která přináší vše dobré i vše zlé, a unáší je kamsi do nejasné budoucnosti. I časopis *Splav!* připlul k nám na vlnách. Představ si, milý příteli, že pouhá tradice stačí k tomu, aby celá redakce denně pracovala až do úsvitu.

O dílnách, na které jsi se posledně ptal, nemohu říci nic určitého. Doufám, že se s jejich prací ještě setkám a že to pro mne bude příjemné překvapení. Jinak nejsem příliš optimistický. Jak píše Baudelaire: „Opíjejte se - vínem, poezií nebo ctností - jak je libo!“

Tvůj navždy věrný druh

Radek Schich

Soutěž!

Členové redakce *Splav!*u tu už dny (a noci) nedělají nic jiného než že píšou články na témata, která si víceméně nevybírají. Proč to pro jednu nenechat na ostatních? Po dlouhém váhání bylo pro tyto účely zvoleno téma, ke kterému má podle očitých svědků co říct většina účastníků festivalu.

Své soutěžní práce – básně lyrické i epické, eseje, teoretické články, povídky, divadelní scénáře, románové epopeje – prostě cokoli, co během dneška stihnete napsat na téma PIVO, odevzdávejte v redakci či jejím pracovníkům v terénu. Porota z nich vybere nejlepší kus.

Cenou pro vítěze bude lahvový ležák a dle možností případně i otištění vítězného díla v pátečním Splav!u.

redakce

JÍDELNÍČEK

Snídaně: Paštika, máslo, sýr, rohlík, ovocný čaj

Polévka: Bavorská polévka

Oběd: Hamburská vepřová kýta, knedlík

Večeře: Bavorské vdolečky s povídky a šlehačkou

PROGRAM

09.00

Česká a německá kultura v dialogu, Dr. phil. Josef Vojvodík, M.A.

Přednáška
sál spořitelny

11.00

Cesta do hlubin kantorovy duše

Prezentace nakladatelství Dokořán
sál spořitelny

13.30

Ruská exilová literatura, Doc. PhDr. Ludmila Budagovová, RAV Moskva

Přednáška
sál spořitelny

15.30

Vy-víte-kdo: Vy-víte-co

Promítání filmového klubu
Vy-víte-kde

17.00

Stesk kavárenského povaleče

Nostalgické literární soirée o historii evropských literárních kaváren
Režie Radovan Lipus
sál spořitelny

Redakce:

Lucie FERENZOVÁ, Jan HON, Jan CHROMÝ, Jiří JANUŠKA, Judita KABZANOVÁ, Marie KANTÚRKOVÁ, František MARTÍNEK, Alena NOVÁKOVÁ, Lukáš NOVOSAD, Pavel PELC, Radek SCHICH, Ondřej ŠMEJKAL, Nelly VOSTRÁ

Splav! vychází za přispění Studentské rady Studentského fondu FF UK.

Sazba byla provedena programem T_EX.

ňuje i hudbu, kytaru a francouzštinu. Překladatel, televizní propagátor poezie, fejetonista či neúnavný šířitel frankofonní hudby (Brassense či Brela zvlášť) ztišelym křehkým hlasem zpívá i kritizuje: „Sídliště Prosek, to je jen halda trosek. . .“ nebo „Zabili trafikantku, pro jednu stuyvesantku. . .“ A pracuje s češtinou tak nějak „naivisticky“ a podobá se svým vzorům, Brassensovi asi nejvíc, třeba v jím samotným přeložené „Nevěřící“, která krásně zapadla do bloku k diskuzím na téma ekumenismu v Dědečkově workshopu, společně s Brelovou „Pohanskou modlitbou“. Písně francouzských šansoniérů zpívá více ze srdečních než finančních důvodů, a určitě tak dává skvělý tip na výlov v archivech či reediciích. Milostná politická píseň jako nový originální žánr? Spíš satirická deklamovaná kritika, tu a tam zajímavá práce s jazykem a jistý negativismus. Co s tím? Publikum, víc teenagerské, se místy směje i baví. Francouzské písně zní myslím lépe v češtině (než úvodní či poslední sloky v originále). Takže dobrý rozjezd koncertu, ale druhá půlka rozhoduje.

Hlasově indisponovaný Šlupka Svěrák ladí píseň od písně formu tak, že i nejstarší babičky se vrtí a šeptají: „Ten je lepší než Dědeček.“ Jakési líné, křehké blues dávného člena C & K Vocalu, jak v anglických, tak hlavně v českých textech, dokazuje, že hudba může být i lyrická – Kainar, Bystrov, Skácel, Šrut a mnoho dalších, jen hledat správné interprety a zhudebnovatele. Staré kousky jako „Sladké je žít“ či „Stará píseň“ skvěle rozjely atmosféru tak, že i harmonikář Hůla odmítl šéfovu nabídku na náhradní sólový zpěv, a tak „Blues o řetězu“ Michala Bystrova či následná Skácelova „Píseň o nejbližší vině“ představovaly vrcholy příjemného hudebního večera.

Petr Vlasák

Dědeček ve svěráku

Myšlím, že angažovaná píseň si vždy najde své místo na slunci. Její typický interpret, „šantánový umělec“ Jiří Dědeček, nás o středečním večeru zkratkou provedl průřezem své tvorby a přiblížil písně francouzských šansoniérů, kteří jej ovlivňují. Jiří Dědeček je mistrem jízlivé ironie, které nic na kráse neubral ani chrčící mikrofon a která zazněla a přinutila k zamyšlení jak v písních, tak mezi nimi. Komerčními tahy si pak své vystoupení pokazil sám.

Poté však mistr blues Jiří Šlupka Svěrák se svým bandem (Jarda Hůla – foukací harmonika, Petr Zimák – bicí) během vteřiny ze sálu se zákazem kouření a konzumace alkoholu vykouzlili iluzi zakouřeného baru kdesi daleko od Sobotky. Nastuzený Šlupkův hlas dodal o to větší říz a vystoupení bylo opravdovou lahůdkou. Kdo umí, umí.

Pavel Pelc

Poděkování

Včera odpoledne jsem se v romanticky zatemněném sále stal na pár chvil Liborem Vackem v bederní roušce. Fotky z aktu nebylo možné v tomto solidním časopisu uveřejnit. Zbývá mi tak říci jediné – holky, díky!

Jan Chromý

SPLAV!

Až na dřev

Už několikrát mi bylo z různých stran vytýkáno, že jsem ve svých glosách příliš měkký a všechno jen chválím. Chtěl jsem se polepšit a na *Průřez* divadla Dno z Hradce Králové jsem vyrazil se zákeřným úmyslem představení co nejvíc srhat.

Jenže jak to mám udělat, když to bylo tak dobré?!

Zcela vážně, Dno bylo to nejlepší, co jsem zatím na Sobotce viděl, a pochybuji, že by ho v příštích dnech (dnech jako dnech, ne dnech jako Dnech) mohlo něco překonat. Přitom vím, že kdybych si nejdřív přečetl jejich scénář, vůbec by se mi na představení nechtělo. Ale scénář nemůže postihnout živelnost, s jakou herci a hudebníci Dna ztvárňují v jádru jednoduché slovní hříčky nebo gagy. Jak každý nápad přesně využijí, nic nepůsobí nedokončeně ani zbytečně natahovaně. Jak si hrají, sami se sebou i s diváky, zručně balancují přesně na té hranici, kdy to nepůsobí ani neupřímně, ani infantilně...

Mám-li se hodně snažit najít nějakou hnidu, můžu zmínit, že herci občas nezvládli udělat dostatečně dlouhou pauzu a část dialogů tak párkrát zanikla ve smích diváků. Nebo to, že ne všechny slovní hříčky působily původně a pár z nich bylo trošku lacinějších, ale ty byly rychle zatlačeny těmi lepšími.

Nikdy jsem si moc nedovedl představit, jak by mělo vypadat malé autorské divadlo. Nezbyvá mi než poděkovat Dnu za to, že tuhle mezeru v mých představách zaplnilo. Prohlédněte si stránky www.divadlo.cz/dno, abyste věděli, kdy u vás hrají. Nebudete litovat.

Ondřej Šmejkal

Dno

Začátek na náměstí o náměstí v Sobotce. Krátká představení, prokládaná písněmi a básničkami, vtip slovních hříček a pohotově přizpůsobení se prostoru. Scénky vždy o tom, že vše je nakonec jinak, než jsme si mysleli: divadlo Dno nechává poklad v poušti, zatímco očekáváme, že jej hledající najde po dlouhé cestě doma, autostop se změní na manželské povyražení, kašparova čepice na čertovy rohy, loutkové divadlo na televizi, místo zvonce ukončí představení dálkový ovladač... vše je nakonec jinak, akustické hudební nástroje hrají punk i hip hop, divadlo přiznává své postupy (vrtačka za zády robota recitátora jako původce zvuku jeho pohybu). Tímto odhalením a výstavbou scén na základě slovní hříčky divadlo Dno baví, pokud divák na jeho poetiku přistoupí. Byl to veselý večer.

Lucie Ferenzová

Dědeček – Šlupka Svěrák 0:1

Hezká funkcionalistická budova přelomu 20. a 30. let 20. století skrývá v 1. patře pěkný sálek (napíše taky někdo něco o místní pěkné architektuře?!), kde Jiří Dědeček kromě slov konečně uplat-

SPLAV!

19.00

Jan Němec: Proměna

Česká filmová premiéra snímku podle novely Franze Kafky

Promítání filmového klubu

městské divadlo

20.15

Peter Handke: Sebeobviňování

Divadlo Multiprostor, Louny

Klasická hra mistra provokace

Režie M. Bambuška

městské divadlo

21.30

Nebe pod Berlínem

Autorské čtení Jaroslava Rudiše

zahradu Šrámkova domu

„Poklady jsem neobjevil“

*Rozhovor s PhDr. Václavem Maidlem – přednášejícím, který nedo-
razí.*

Vaším hlavním oborem je německá literatura z Šumavy. Jak jste k tomu tématu přišel?

Velmi jednoduše. V Pošumaví bydlím a zajímalo mě, co psali lidé, kteří tam žili jako učitelé nebo redaktori, nebo dokonce spisovatelé, anebo lidé, kteří tam přišli, Šumava je okouzlena a oni to potom ztvárnili ve svých dílech. Takže taková krátká cesta.

Jednou jste říkal, že když jste se šumavskou literaturou začínal zabývat, odrazilo vás od ní Jiří Stromšík s tím, že je to zlatokopecská práce. Objevil jste tedy nějaký poklad, nebo přímo nějakou zlatou žílu?

Já to musím upřesnit. Jiří Stromšík mě od ní neodrazil, on mně jenom naznačoval, co to bude práce, že to budou tisíce a tisíce stran textu, které asi nebudou moc zajímavé, a mezi tím se možná sem tam něco kmitne. Poklady jsem určitě neobjevil, ale myslím, že jsem objevil pár textů nebo pár autorů, kteří můžou být zajímaví i pro dnešek. Ale to záleží na tom, co kdo považuje za zajímavé. Mně se čím dál tím víc líbí jistý Georg Leopold Weisel, konvertovaný Žid a ranhojič, který žil ve Všerubech a ve své době přispíval do centrálních periodik, jako bylo Panorama des Universums nebo Bohemia. Ve Všerubech se dokonce spřátelil i s Boženou Němcovou. Zpočátku mezi nimi sice byly určité animozity, ale nakonec si dopisovali i po odchodu Němcových. Velmi mě zaujal tím, jak dovedl být ironický vůči svému okolí i vůči sobě, což je pro polovinu devatenáctého století, zvláště v regionálních oblastech, dost nezvyklé. Region bere sám sebe obvykle příliš vážně.

Také na mě – byť se to nenosí – působí dodnes některé texty Watzlikovy, hlavně z jeho počátků. Mimochodem i Pavel Eisner jim příznával jisté estetické ambice. Zapůsobil na mě také Josef Blau, i když spíš ve svých historických pracích. Překvapením pro mě byl například text Antona Schotta, který stejně jako Alois Jirásek literárně zpracovává téma Psohlavců, což jsem dřív považoval za výlučné téma české literatury... A tak by se dalo pokračovat.

Co je na té literatuře z Šumavy šumavského? Spojuje ji něco, nebo je to čistě geografické vymezení?

To je těžká otázka, na kterou asi nemám jednoznačnou odpověď – a jak dlouho se tou literaturou zabývám! Určitě se autoři z Šumavy pokoušejí nějak postihnout její zvláštnost. Schází mi tady srovnání třeba s literaturou z Podkrkonoší, z Krkonoš nebo s literaturou krušnohorskou, takže nemůžu učinit nějaký definitivní soud. Něčím ale Šumava a tzv. šumavská literatura přitahuje, protože je neustále pocítována jak recipienty, tak i svými tvůrci jako cosi zvláštního, cosi, co se z toho celku německy psané literatury v Čechách vymyká. Nevím, jestli je to dáno třeba Nadlerovým pojetím, který tuto literaturu nezačleňoval do sudetoněmecké literatury, ale víceméně do literatury podunajské, nebo jestli to bylo skutečně tím, že místní obyvatelstvo žilo na okraji, odděleno českým obyvatelstvem, a nepocítovalo takovou příslušnost k ostatním Němcům v Čechách jako to bylo jinde. Zajímavé je, že například už zmíněný Hans Watzlik, který byl v meziválečné době vůbec nejznámějším sudetoněmeckým spisovatelem, označení „sudetendeutsch“ ve svých literárních dílech neužívá, vždycky píše o „Böhmerwälder“. „Sudetendeutsch“ používá jediné v okamžiku, kdy je propagandistou, zejména ve svých veřejných projevech ve třicátých letech. A potom vlastně v románu z dětského prostředí, ale to je naprosto účelově zaměřené. Jinak se také považuje za „Šumavana“.

Ono to asi souvisí s vývojem toho slova samotného, označení „sudetendeutsch“ se přece hodně začalo používat až právě s nástupem první republiky. . .

To máte pravdu, ovšem ani autoři mladší generace, pro které byl Watzlik v místních poměrech jakýmsi mistrem, toho výrazu „sudetendeutsch“ ve svých dílech nepoužívají. Mám na mysli Seppu Skalitzkyho nebo Leo Hanse Mallyho – ti oba se přiklánějí k tradici, dalo by se říct. Zdůrazňují například pověsti o Šumavě, Leo Hans Mally napsal dokonce diplomovou práci o pojmu čarodějnice v šumavských ságách. To označení „sudetendeutsch“ se na Šumavě v literatuře nestačilo rozvinout, a pokud šlo o politiku, tak tam až v těch třicátých letech a pak už to mělo krátké trvání.

Je šumavská literatura jenom doménou němčiny, nebo je taky nějaká tradice české šumavské literatury? A v jakém vztahu ty dvě literatury případně jsou?

Je třeba si uvědomit, že se pojem „Šumava“ v průběhu času měnil. Když Božena Němcová jela do Domažlic, psala, že jede na Šumavu. Dneska by se asi hovořilo o Chodsku. Myslím si ovšem, že tradice česky psané literatury o Šumavě, nebo spíše Pošumaví existuje. Dá se tu připomenout to, čemu já pracovně říkám „návštěvnícká literatura“: určité texty Nerudovy a Krásnohorské, popřípadě Heyduka. To jsou ale jenom takové drobtí. Šumavu pro českou literaturu skutečně získal a vydobyl paradoxně říšský Rakušan Karel Klostermann, který odtamtud pocházel a Šumavu měl zažitou zevnitř. Nebyly to oči člověka, který tam přijede na dovolenou. Klostermann ve svých dílech Šumavu českému čtenáři představoval tak, že ji vzal za svou. Tím, že jména postav ve svých českých dílech vesměs počestoval, vznikl dokonce dojem, že je Šumava osídlena Čechy. Aspoň tak to četla třeba moje generace, která o tom, že Šumava byla osídlena Němci, tušila velmi málo.

A byli tedy na Šumavě nějací Češi? Vznikla vedle Klostermanna nějaká další česká „šumavská“?

Vznikla, ovšem až v pozdější době. Myslím, že v dnešní době je asi nejznámějším představitelem této literatury Petr Pavlík, který svoje díla zasazuje do Šumavy, snaží se nějakým způsobem Šumavu

Říkal jsem si: příště, až povyrostu

Mění se proudy i panický směr větru
a o mé době nebude se číst
Já stal se letcem
Slétl už na mnohá z vábivých míst
Pouštěl se střemhlav do kajicných luk
Uhlídal zemi, jak obrací se v kámen
Nejlépe se cítím
Mezi nebem a nebem

Nade mnou bliká souhvězdí Želv
Pode mnou Kasiopeiny oči

Vzlétl jsem výš, výš než sám jsem chtěl
A teď mi hlava závratí třešti

Patrik Ungermann

Plné ruce Ungermanna.

Experimentální zvukové drama

Chladná a polozatměná Šrámkova pracovna naskytla včera v 16:05 vítaný únik před krutými paprsky slunce.

„Rozhlasová hra“ Petera Handkeho odvedla nás naslouchající do surrealistického světa. Hlavní hrdina musí ve vazbě odolávat fyzickému a hlavně psychickému mučení, jak jsou již podobně popsány ve zweigově textitšachové novele.

Protagonista je při výslechu permanentně vystavován manipulaci svých výpovědí, unavujícím psychoanalytickým dotazům a falešným interpretacím zatčencova zevnějšku. Posлуhač této hry je konfrontován se silně vizuálně plastickým scénářem, které je vyvoláváno vícedimenzionálností zvuků a monologů. Tato kombinace vede k iritaci, nejednoznačnosti a „kocourkovským“ dialogům à la Ionesco.

Rozhlasová hra byla zrealizována začátkem devadesátých let ve spojitosti s dalšími experimentálními nahrávkami tehdejších let.

Laura Novotny

v mraveništi. . . “ Za nenormálního jej označuje společnost, většina, která čemusi, co se zpřetrhalo v jeho hlavě, nitru, celém těle, a co jej tak dovedlo k radikálnímu činu, rozumět nikdy nebude, protože se na možné důvody neptá. Čím hlubší city, tím větší bolest, jako by říkala hlavní postava, když chrání svého kocoura nebo žáby, které je těžké chránit, protože jsou všem odporné.

Za nemocného herce zaskočil všudebyl Josef Šterka.

Diváci po skončení čtení zprostředkovávali svá vnímání hry odkazy na Mamelejeva, Halase, Koláře, Faulknera, Platóna ad. Interpretaci by bylo možných víc. Pro mě osobně je *Vilfred Vale* příběhem o svobodě jednolivce – kterou získáváme, když už nemáme jiné měřítko než vlastní vědomí, když veškerou odpovědnost za své činy neseme sami, protože svoboda je, když už nám nikdo nemůže pomoci.

Marie Kantůrková

postihnout, ovšem to hovoříme o sedmdesátých, osmdesátých a devadesátých letech. Dal by se samozřejmě připomenout Otčenášek, „Když v ráji přšelo“, nelze přeskočit, Kalčíkova Krále Šumavy. To vnímání Šumavy jako určité hráze, kterou je třeba hájit, je taky jeden z rysů typicky českého osvojení Šumavy – ale to je literatura pozdější. Střídá vlastně do značné míry tu literaturu německou, která už roce 1945 v Čechách neexistuje. Ona se v Německu sice pěstovala dál, ale do značné míry upadla do vzpomínkového charakteru nebo do takových návratových básní k vlasti a o vlasti. Pokud se ptáte na ty vztahy mezi českou a německou literaturou – něco málo lze najít, ale každá ta literatura se vyvíjela svým způsobem i na základě svého jazykového média. Něco by se našlo asi ve slozce biografické. Například Josef Blau byl sešvagřen s Jindřichem Jindřichem a korespondovali spolu, pokud já vím, česky. Josef Blau byl na rozdíl od mnoha svých vrstevníků vůči českému prostředí otevřenější a nepřekvapí tedy, že přeložil i jeden román Jindřich Baara do němčiny. Leopolda Weisel, o němž jsem se zmiňoval, má vlastně nepřímou první zásluhu na tom, že vznikli Jiráskovi Psohlavci. Jako první studoval skutečná akta a fakta v archivu Stadi-onů Trhanovského zámku a publikoval o tom řadu článků, na které Jiráška upozornil nějaký jeho přítel tak, že mu vystříhl a poslal fejton o tomto procesu, který Weisel napsal na sklonku svého života. To iniciovalo Jiráška k tomu, že se začal o tuto problematiku zajímat, že zajel na Chodsko a začal si plánovat svůj román. To tedy řadím do té biografické složky. Asi by se našla i složka motivická – jistě se najdou u Klostermanna některé motivy, které bychom našli i v německy psané literatuře. Je teď otázka, kdo byl první. Byl-li např. Klostermann první u motivu zasněžení, kdy sníh padá až po střechy a přes střechy a jeho postavy se s tím nějakým způsobem musejí vyrovnávat, nebo jestli byl první už Adalbert Stifter, který to ovšem nezachytil literárně, ale jsou známy jeho ze zážitku, kdy ho něco podobného postihlo na sklonku života v Lackenhäuser a kdy několik dní nemohl tento dvůr opustit, právě protože napadlo tolik sněhu, že byly úplně neprůchodné ulice

Něco by se tedy našlo, ale jak říkám, z mého pohledu jsou to dvě literatury.

.....
PhDr. Václav Maidl je germanista, působí na Univerzitě Karlově a v Řezně. Zabývá se německou literaturou z Šumavy a česko-německými literárními, zejména v 19. století.

Otištěný text je zkrácenou verzí pořizovaného rozhovoru. Celý text bude po skončení festivalu k dispozici na www.splav.cz.

Za rozhovor děkuje Jan Hon

Sobotecké tajnosti

Včera za poledního parna proběhl v hlubokých soboteckých hvozdech každoroční mystický obřad, během nějž bylo vzpomenu svérázného básnického talentu Patrika Ungermanna. Tento poeta-rebel poctil náš starobylý literární festival svou přítomností jen jednou, zato však pořádně. Včerejší ceremonii provedl básníkův někdejší soudruh a nynější červenolhotský kastelán Tomáš Horyna. Mysterii ozdobil rovněž procítěnou recitací Ungermannových veršů. Tyto přepisujeme, jsouce jati naléhavostí básníkovy sdělení, jež přemohlo i náš slib, že s ohledem na možné nepřesnosti při Horynově recitaci (vzniklé nepochybně pětiletou odloučeností obou druhů) nic neotiskneme.

Radim Kučera a Mgr. Alena Nováková

Mezi nebem a nebem

Když jsem byl malý
a o mé době nebude se číst
já chtěl jsem být letcem

Chtěl jsem na žlutých křídlech
zaoblit dálku,
jakou u nás mívá sklizeň

Důvěrný vztah k zemi

Rozhovor s PhDr. Ludmilou Budagovou, DrSc.

Paní profesorko, o Vás je známo, že máte velmi vřelý vztah k festivalu Šrámkova Sobotka. Můžete nám říci, jak jste Sobotku poznala a čím Vás přitahuje?

Děkuji za otázku a za rozhovor. Do Sobotky jezdím od sedmdesátých let minulého století. Poprvé jsem tento festival objevila roku 1975 díky Marii Hejnové, která je doposud dobrým duchem Šrámkovy Sobotky. Jezdila jsem sem i za normalizace, tehdy mi říkali „naš politický talismánek“. Pro mě je však nejcennější, že i po

skončení tohoto období, když už tu politické talismánky nepotřebovali, jsem zde byla stále vítaným hostem. Naposledy jsem tu byla v roce 1997 a měla jsem přednášku o současné ruské kultuře. A co mě na Sobotce přitahuje? Je to především duch a atmosféra této akce, její neoficialita a její obecnost. Cení si toho, že Sobotka je i pro učitele. A to znamená, že můžeme počítat s širším auditoriem, než je zde přítomno, neboť učitelé předávají to, co zde slyšeli, svým žákům. Pozvání do Sobotky ráda přijímám, láká mě ústřední motto festivalu – jazyk, řeč a literatura. Letošní Sobotka má mimochodem velmi zajímavé téma: Česko – literární křižovatka Evropy. Myslím, že toto téma dává přednášejícím dvojnásobnou možnost: jednak mohou vypravovat o literárních vztazích mezi českou literaturou a literaturou jiných zemí. To je jeden způsob, tak postupoval například docent Petr Poslední v přednášce o polské literatuře. Druhá možnost je vypravovat o literaturách národnostních menšin. Já například беру to téma Česko – literární křižovatka jako rozvrstvení kultury Čech díky přítomnosti nejrůznějších národnostních menšin. Já osobně se budu soustředit na ruskou exilovou literaturu.

Ve své přednášce se chcete věnovat literatuře ruské porevoluční emigrace. Čím je tato literatura výjimečná a jak hluboko zasáhla do českého kulturního prostředí?

Československo tehdy otevřelo své hranice především ruské inteligenci. Bylo to díky ruské akci prezidenta Masaryka. Ten vedl promyšlenou politiku vůči emigrantům, a tak nechtěl do Čech vpustit například poraženou Vrangellovu armádu. Ruská inteligence ovšem byla vítána.

A proč si tito intelektuálové zvolili právě Československou republiku? Čím pro ně byla přitažlivá?

Tito emigranti zpočátku pravděpodobně neměli moc velký výběr, kam se uchýlit. Zde v Československu jim platili stipendium, aby tu mohli normálně žít, pracovat a studovat. Byla tu otevřena ruská univerzita, Rusové mohli studovat také na Karlově univerzitě, v Moravské Třebové bylo ruské gymnázium a vydávaly se také ruské emigrantské časopisy *Voľa Rossii*, *Svojimi putami* nebo almanach *Kovčeg*. Toto trvalo tak do konce dvacátých let, pak se situace změnila, Rusové začali odjíždět do Paříže, do Berlína, tam v té době byly pravděpodobně větší možnosti uplatnění. Nicméně Rusy do Čech přitahovaly rusofilské tradice, dále osobnost prezidenta Masaryka, protože to byl mimořádný prezident, filozof, vědec širokých zájmů a sám rusofil, který například navštěvoval Tolstého v Jasně Poljaně. To vše bylo dobře známo.

Kterí ruští emigranti zasáhli podle Vašeho názoru do českého povědomí nejvýrazněji?

Myslím, že to byl hlavně Roman Jakobson, člen Pražského lingvistického kroužku. Je obecně známo, že ruský formalismus, k němuž se Jakobson hlásil jako filolog a literární vědec, byl jedním z pramenů pražského strukturalismu. Když Jakobson přijel ve dvacátých letech do Čech, tehdy ještě ne jako emigrant, ale jako překladatel, začal zde aktivně působit a pozval do Čech například Bogatyreva a jiné osobnosti ruského formalismu. René Wellek v jednom ze svých rozhovorů s Demetrem, českým literárním vědcem žijícím na Západě, prohlásil, že právě Jakobson zprostředkoval styky mezi pražskou školou a ruským formalismem. Proto můžeme Jakobsona považovat za jednoho ze zakladatelů pražského strukturalismu. I díky němu nebyl český strukturalismus tak příliš formální. A i když psal Mukařovský o tom, že literatura má imanentní vývoj, že funguje podle svých vnitřních zákonů, přesto neodtrhával literaturu od společenského kontextu.

textů (mj. Halasovy básně). Původní jistě pečlivě nastudovanou inscenaci však nikdo nemohl vidět, neboť jeden ze všech dvou herců spolku byl omluven pro nemoc.

Vlastně nešlo ani o překvapení, každodenní problémy v divadelní sekci jsou na letošní Sobotce pomalu tradicí a bylo by škoda, kdyby se z našlápnuté cesty mělo ukročit jinak. Vždyť už se hrálo natruc mnohému. Pokud by ale problémy měly vyústit v to, co jsme viděli včera, bude jenom dobře.

Díky tomu, že konečně chvíli vydrželo inteligentní počasí, byla celá akce oživena přesunem z městského divadla do parku. Za nemocného kamaráda, kterého nikdy neviděl, se zbylé role ujal všudybyl Josef Šlerka. Společně s L. Ferenzovou nakonec text hry jen přečetli – a přestože jim chyběl čas na větší přípravu, na posílení vzájemných souhry, oba skutečně nad stranami scénáře hráli! – a vybidli diváky k interpretačnímu dialogu nad ním. Příjemné žvatlání nemělo nikam dojít a také nedošlo. Kroužení do textu by se mohlo dostat dál, kdybychom my diváci více spolupracovali, cítili potřebu pohádat se, více věřili záměru obou hlavních aktérů. To se ke škodě věci nestalo a je to rovným dílem vina diváka a náročného textu, který prostě obecnost v rukou chyběl.

Vydařeným a divácky vděčným režijním prvkem bylo angažování fenky Máji, která se do děje dokázala nejvíce vcítit a reagovat na vhodných místech hry. Došlo-li v dramatinizaci Enquistova textu ke splnutí postav psycholožky a teoložky, potom je Mája dokázala opět rozlišit, ba co víc, střídavě hrát obě z nich. Kotníky Josefa Šlerky by vyprávěly.

Zatím nejzajímavější divadlo v Sobotce. Snad že nebylo ryzím divadlem.

Mrkáš Namůjsad

Divadelní představení, které nebylo vidět

Divadlo podobají živanti z Mostu, zde v Sobotce zastoupené Lucií Ferenzovou, mělo původně představit hru na motivy Enquistova divadelního scénáře *V hodině rysa*, nazvanou *Vilfred Vale*. Divadlo dvou herců se ale z důvodů nemoci druhého účastníka nemohlo uskutečnit. Přítomní se tak přesunuli na louku k Parmiggianiovi Domu pod půlměsícem, aby zde scénář v podání Lucie Ferenzové a Josefa Šlerky vyslechli v čtené podobě. Poté byli vyzváni k debatě o možných významech textu a byly jim poskytnuty informace o tom, jak by divadelní realizace vypadala, kdyby se opravdu uskutečnila, a také jak samotný text vznikl.

Hlavní postavou *Vilfreda Valeho* je malý chlapec, který v dědečkově domě zabije dva lidi, a psycholožka, která chlapce „vyslýchá“. To je začátek. Celý příběh se ale dále odvíjí retrospektivně, aby se divák mohl postupně dozvídat možné důvody tohoto zdánlivě nesmyslného činu. Z transparentních narážek v útržkovitém rozhovoru se dozvídáme, že chlapec po svém umístění do ústavu pro choromyslné dostal kocoura, kterého pojmenoval Vale a který měl posloužit k „normalizaci jeho duše“. To se ale nepodařilo. Malý člověk, malý chlapec důvody své obrany před světem, který zmrzačuje i děti, zná. Sám v textu říká: „Ten kus musíme bránit, i když ležíme

7) Všichni členové skupiny jsou si rovni před Bohem i v případě, že žádného nemají. Veškeré funkce ve skupině, včetně čestných, vykonává imaginární člen skupiny Hans Gustav von Pünthä.

7,5) Napodobování čerta je ve skupině zakázáno!

8) Naše seskupení se profiluje jako výhradně plaché. Žádný z našich členů nesmí mít levou stranu osobní bubliny menší než 46,7 cm.

9) Bod číslo 8 nevylučuje konání k studu vedoucích ostud.

9,25) Jiří Dědeček je pro členy skupiny nedotknutelný, ovšem jen do doby, kdy bude prokázáno, že je Bůh.

9,5) Porušením pravidel skupiny bude členu skupiny změněn status z imaginárního na imaginárního. Za porušení bodu 7,5 mu bude navíc zmenšena osobní bublina o 2,412 cm nepodmíněně.

10) Veškeré informace vedoucí k nalezení (a)teistického psa nebo Boha jsou bez nároku na honorář. Přesto je posílejte na adresu: ateisticky.pes@email.cz nebo ateisticky.pes@buh.cz (upozorňujeme, že tato schránka nebyla vybrána od potopy světa).

Marta Jirousová, Hans Gustav von Pünthä, Ondřej Sysel, Michal Tejček

A právě toto byly i názory ruských strukturalistů, například Šklovského nebo Tyňanova.

Kromě tohoto vynikajícího vědce do Československa emigrovali také mnozí umělci. Koho byste vyzdvihla mezi nimi?

Především je to Marina Cvetajevová. Tato autorka měla vřelý vztah k Čechám, ku Praze, a pokládala své české období za velmi šťastné. Žila v Praze od srpna 1922 do listopadu 1925. Poté odjela do Francie, ovšem s myšlenkou na návrat do Čech. Nicméně ve Francii už Cvetajevová zůstala, ale na Prahu stále myslela a stýskalo se jí. V Praze napsala svoji *Poému Hory* a *Poému Konce*. Praha a české ovzduší pronikají do těchto poém nejen v podobě známých architektonických symbolů. Cvetajevová obdivovala Prahu také díky tomu, čemu je věnována letošní Šrámkova Sobotka. Česká metropole pro ni byla evropskou křižovatkou. Velmi se jí líbila ona pražská smíšenost několika kultur a tradic. Prahu pro ni představovala nejen Vltava nebo Karlův most, vedle něhož stojí Bruncvík, kterého měla ráda. Zajímala ji také židovská synagoga. Přitahoval ji nejen Karel Čapek, kterého ještě ve dvacátých letech v zahraničí znal jen málokdo, Prahu pro ni představoval i Rainer Maria Rilke. Z jejích dopisů Rilkevi se dozvídáme, jak obdivovala jeho básně, a díky nim prý milovala Prahu dřív, než se v ní ocitla. Ovšem i sama Cvetajevová byla takovým člověkem na křižovatce. Byla otevřená nejrůznějším kulturním vlivům. Opírala se o antické tradice i o modernismus, byla zkrátka dcerou nejenom ruské, ale i evropské kultury.

To je tedy to, jakým způsobem obohatila Praha, respektive Československo, tvorbu přicházející ruské emigrace. Je naopak možné vysledovat nějaký charakteristický rys, který vnáší tato kulturní vlna do soudobé literatury české?

To je trochu složitější. Českou tvorbu často ovlivňovali tvůrci, kteří nikdy v Čechách nepůsobili. Například Josef Svatopluk Machar ve svých *Konfesích literáta* píše o tom, jak hluboce na něj zapůsobil Lermontov nebo jak zasáhl Dostojevskij českou prózu. Ten konkrétní bezprostřední vliv ruské emigrace by se měl více zkoumat, třeba na práci překladatelů. Ovšem například básně Mariny Cvetajevové se v Československu aktivně překládaly až od šedesátých let. Cvetajevová osobně tu jistě zanechala stopu, ale zatím se badatelé nezabývali tím, jak konkrétně své současníky ovlivňovala. Marina Cvetajevová přitahuje Čechy stále také svým opravdu důvěrným vztahem k této zemi. Osobně neznám ve světové poezii tak působivou obhajobu Čech za období Mnichova a za okupace. Cvetajevová se dokonce v jednom z dopisů světuje, že Čechy jsou jí bližší než její ruský domov. Proto bych verše Mariny Cvetajevové z cyklu *Verše Čechám* zařazovala do české vlastenecké poezie mezi Halasovo *Torzo naděje*, Holanovo *Září*, Seifertovu *Světlem oděnou* a *Zhasněte světla* nebo první části Nezvalova *Historického obrazu*.

Za rozhovor děkuje Mgr. Alena Nováková

Po stopách Škvoreckého Zbabělců

(Recenze na výlet EXODu.)

A byla středa, nádherné datum 7. 7. 2004, a jeden klasický autobus a jedna malá žabička se vypravily na výlet EXODu (kolem 65 výletníků).

Směr Sobotka – Náchod – Česká Čermná – Dobrošov a zase Sobotka.

Nejen nádherné datum, ale i počasí a pan Aleš Fetters se svým tradičně nádherným obsažným projevem.

V Náchodě si účastníci obhlédli gymnázium, hospodu „Port Artur“, pivovar, most, „Mánesovu“ vilu, byt Škvoreckých, knihovnu, zasedací síň radnice, hotel Beránek (není uvedeno vše). V České Čermné modrou oblohu, barokní bílé obláčky, na místní školičce pamětní desku pana profesora Václava Černého (má ji na svědomí pan Aleš Fetters), nádherné pohledy k horám – tu Orlickým, tu Krkonošským. I Polsko. V Dobrošově Jiráskovu chatu s rozhlednou. Co říkáte? Nádherné!

Voněla tráva i káva a nádherný byl opět výhled do krajiny.

Cesta domů, do naší Sobotky, proběhla utěšeně. Všem organizátorům díky.

Jana Köhlerová

Divadlo live

Hlupák byl, kdo ve středu dopoledne nepřišel na představení mosteckého divadelního spolku dvou herců Podobojí živanti. Hrál se *Představení na severské literární variace* fiktivního dramatika Valfrida Valeho a podle slov hlavní aktérky Lucie Ferenzové šlo o dramatizaci dramatu (!) Enquista per Olova, vytvořenou koláží několika

Ad „Akreditace pro učitelkou dílnu ŠŠ“

Se zájmem jsem si v 1. čísle Splav!u přečetla článek Mgr. Jana Bílka. Myšlenku samu chápu, některá tvrzení už méně: představa, že střední a mladá generace „nejsou už tak nezištné, jako bývaly ty

SPLAV!

před nimi“, je mírně řečeno bludná a je kuriózní publikovat něco takového v časopise, který dělají mladí již šestým rokem bez nároku na zisk či slávu.

S ideou samotnou nás Mgr. Jan Bílek seznamuje již řadu let. V závěru loňské ŠS jsem výslovně prohlásila, že taková dílna má, je-li o ni zájem, jistě právo na existenci, ale není to při vši nutné serióznosti a důslednosti můj šálek mé oblíbené anarchistické kávy. (Anarchie zde znamená naprostou svobodu pohybu frekventantů, systém „přicházejí-odcházejí“ dovedený do krajnosti, hravost, jistou nezávaznost z obou stran. Jakékoliv poplatky či kontrola docházky ničí „ducha dosavadní dílny.“) Přesto, že jsem myslím dostatečně pregnantně formulovala svůj názor, vyšel ve dnech před-soboteckých *bez mého vědomí* ve věstníku Artamy inzerát plný nepravdivých údajů.

DÍLNA KULTURA ŘEČI

PŘI ŠRÁMKOVĚ SOBOTCE 2004

Určeno: Pedagogickým pracovníkům všech typů škol, pracovníkům kulturních zařízení a zájemcům o kulturu řeči.

Obsah: Dílna v rámci festivalu českého jazyka, řeči a literatury Šrámkova Sobotka. Kultura řeči, mluvený projev a jeho kultivace, práce s hlasem a hlasová výchova, řečnická cvičení, praktická příprava textu k interpretaci, umělecký přednes, rytmizace a zhudebnění textu, práce s hudebním doprovodem, ortoepická poradna, závěrečné veřejné vystoupení.

Lektorka: Hana Kofránková, režisérka, Český rozhlas Praha.

Termín a místo: 2. – 10. července 2004 v ZŠ Sobotka (čas lekcí bude upřesněn).

Poplatek: 700,- Kč.

Garant: Alena Matohlínová, Pedagogické centrum Hradec Králové, pracoviště Jičín, P.O.BOX 91, Denisova 1073, 506 01 Jičín, telefony: 493 549 129, 737 758 570, e-mail: matohlina.va@pgchk.cz.

Poznámka: Dílna se uskuteční ve spolupráci s pořadatelem festivalu Šrámkova Sobotka. Účastnický poplatek zahrnuje pouze náklady na dílnu. Náklady na celkovou účast na festivalu budou hrazeny zvlášť. Dílna je akreditovaná MŠMT ČR.

Komentář:

Ad „Obsah“ – Jen Ferda Mravenec, práce všeho druhu, nebo totální podvodník může slibovat takový objem a pestrost práce. Obávám se, že pro čtenáře inzerátu jsem spíš to druhé.

Ad „Poplatek 700,- Kč“ – Prý se nerealizoval, ale počítá se s ním. Doufám, že v takovém případě se nepočítá se mnou (viz výše). Můj seminář je míněn jako dar. Letos se tím pádem vyvaruji jakýchkoli honorářů, ubytování na účet organizátorů atd. Poplatek „na dílnu“ se tak pro členy EXODu stává bezpředmětným.

Ad „Garant“ – S garantem jsem se spojila telefonicky několikrát. Nic nechápal.

SPLAV!

Autorské duo Roztroušená symbióza však nezaniká kvůli nějakému výronu (že!), a proto Vás srdečně zveme na naše představení, které vzniklo částečně zde za neuvěřitelné pomoci všech až do oné kritické chvíle (jediný, kdo nepomáhal, byl Bůh. . .) a které se usku-teční v září.

Bližší informace o **Tangu perversu** najdete na www.yettyy.tk, kam v průběhu prázdnin umístíme patřičné odkazy.

Dávejte na sebe v Sobotce pozor, myslíte na Kateřinu s nohou ve ledu v posteli v Praze a hlavně – přijďte!!!

Za obě Pavla Fridrichová

Co bych chtěl zase já (I.)

Chtěl bych být Janem Chromým,
bylo by v redakci po mém.
Chlastal bych pivo, udílel pokyny,
byl bysem hlava tý naší rodiny.

Ač chromý, večer i ráno
bylo by za mě postaráno.
Ač chromý, ráno i večer
každý by přede mnou klečel.

Vytáh bych denně padesát kousků
balil bych holky na svoje básně
napsané v jídelně do ubrousků.

Na tváři řídkých pár, svůdných však fousků,
večer bych ve sprše dělal si krásně –
kartáčkem na zuby škádlil své dásně.

Ondřej Šmejkal, Jan Hon, Lukáš Novosad

Hledá se (a)teistický pes

(Canis (a)theisticus investigatur)

1) Po dlouhé debatě jsme se shodli, že rozdíl mezi křesťanskou a ateistickou myšlenkovou větví našeho seskupení tkví v náhledu na možnost obhájit podstatu víry v Boha a jeho záměry. Závažnost rozřešení tohoto problému nás přinutila k hledání na poli působnosti múz.

2) Cílem je pomocí prostředků poetických, prozaických i alkoholických dosíci řešení základního problému stanoveného v bodě 1.

3) Jako cesty Boha jsou nevyzpytatelné, i naše prostředky a formy hledání budou různorodé. Žádná urážka víry a ateismu nebude brána za dostatečně velkou.

4) Psychotropní látky jsou pro skupinu Canis (a)theisticus investigatur přísně zakázány – vyjma alkoholu, can(ab)is etc.

5) Zakázána je intolerance vůči jinak orientovaným členům skupiny!

6) Tvorba nesouvisející se skupinou skupině nevádí.

SPLAV!

SPLAV!

Roztroušená nebude

Nemohlo se Vám stát, že byste si na soboteckém festivalu nevšimli podezřelého dua dvou dívenek, které chodily všude spolu.

Tak už nechodí. . .

Toto duo si předsevzalo, že ze Šrámkovy Sobotky odjedete mírně perverzní v rytmu tanga.

Tak neodjedete. . .

Když si tělo potřebuje odpočinout, zpravidla si něco udělá. A tak slečna Kateřina slétla v bezdechém nasazení ze zkušebního jeviště a na obě nohy se již nepostavila. Toť samozřejmě není zrovna ideální situace pro tango. Ani pro Kateřinu. Ani pro mě.

Však přece jen zanechala Sobotce kus sebe. V městském divadle bude stále to palčivé místo, kde v prachu navždy zůstane otisk jejího výronu. Na počest jejího krásného a statečného počínání budíž ku její věčné památce otištěna v časopise Splav! – jemuž jsme za veškerou pomoc nasadily svatozář, darovaly Kateřininy stravenky a složily ódu začínající výkřiky „Splav!u Slávu!“ – nikoli noha, ale báseň.

Námořnická

A vlastně proč ne?

Proč neplakat, když slzy ještě zbývají?

Proč se neptat, když otazníků je víc než dost?

Proč neplakat, když stále je nad čím?

Sny se vracejí, lodě mizí za obzorem

Racci křičí

Možná že oni znají odpověď.

Nikdy ji nevyřknou, jen řvou

Na snílky

A zlověstně krouží nad odplouvající lodí.

Proč neplakat, když racci stále ještě řvou?

A kdo ví, zda se sny vracejí častěji než lodě?

Možná to vědí námořníci na palubě měkce spící. . .

Možná jim slza snící tajně skane po opálené líci. . .

Možná jsou námořníci ti největší snílci. . .

Za jejich pevným čelem dětská duše bdící. . .

Tak proč neplakat?

Děti přece mohou.

Stále mají proč.

Ach, takhle být námořníkem.

Kateřina Eva Klimešová

Ad „Poznámka“ – Podle mých nejsoučasnějších informací dílna není akreditována MŠMT ČR.

Závěrem:

V článku Mgr. Jana Bílka je tisková chyba. Dílna se neuskutečňuje „pod vedením zkušené lektorky“. Ve skutečnosti jde o slovo jediné.

Hana Kofránková

UŽ ZA DVA DNY

**kulturní
tečka**

za 48. ročníkem ŠS

Koutek poezie

Jedeme dál. Dnešní snůšku tvoří verše s tématem, jež je v poezii dost neobvyklé: láska.

Mgr. Alena Nováková

Na vlnách SMS

VCERA JSEM CEKALA!

KDES BYL PITOMCE?

NA VIKEND NASI

ZASE JEDOU PRYC

TAK CO? TATANA!

Já píši Vám, co mohu více?

Co ještě mohu dodat?

Teď vím, že máte právo sice

Mne pohrdáním trestati,

Leč ještě věřím, nešťastnice. . .

—

Zde leží Tatánino psaní.

Jen plaše beru v dlaň ten list

a čtu v tajemném rozjímání

a vím, že zas jej budu číst.

Kdo vdech jí, ze kterého zřídla

Ta něžná slova lehkokřídla. . .

NEJDRIV SE DE

NA DYZU, MAJ TAM

PRO ME MARENU.

CAU! EVZEN

Kompilace Josef Jindra

Pro všechny, kteří se po dlouhých dnech deště opět vrhají s nadějí do vln bazénů a koupališť:

Velryba

Z vln Dunaje se vynořila velryba
pomalu a ztěžka
pohybuje
ploutvemi

Pravý čas na kouzlo!

Jen co se ten vysloužilý profesor
Sedící na recepci
Přestane dívat

Pokud chcete dovnitř
Musíte mu odříkat
Kategorický
Imperativ
Pozpátku
(nemyslete, že je to nějak zvlášť jednoduché
se za těchto podmínek ubytovat)

Jestliže se ale otočíte k odchodu
Může se stát, že začnete litovat večerů
Strávených krájením chleba

A sušením pomerančů

Přijde vám líto, že jediné co máte
Je kostkovaná šála
Velryba
A baret na stranu

Začnete potají snít
O docela malé hrací skřínce
Ve které byste se mohli otáčet
A čekat až recepčnímu
Před vaším bytem
Zaskočí
Velrybí
Kost

Kat.

Pár otázek pro J. Rudiše

Jaký význam mají podle Vás v dnešní době česko-německé vztahy?

Stejný, jako měly v minulosti. Spisovatelka Lenka Reinerová se domnívá, že česko-německé vztahy jsou hlavně nevyhnutelné. S tím souhlasím. Naše společná hranice je dlouhá, společné dějiny taktéž.

Žijete v Praze, žil jste i v Berlíně. Jak byste definoval rozdíl mezi těmito městy?

Praha mi přijde hektičtější a stísněnější než Berlín. Berlín je živý, město v pohybu, jeden den jdete do klubu, druhý den je zavřený a třetí den otevřený na jiném rohu. Berlín je napínavější. Líbí se mi jeho mnohobarevnost, mnohokulturnost a otevřenost. Na Praze zase mám rád jiné věci – třeba hospody. Takovou hospodu jako U Vystřeleného voka na Žižkově prostě v Berlíně nenajdete.

Jak vidíte jako cizinec v Německu rozdíl mezi východními a západními Němci?

Bývalí východní Němci k nám mají hodně blízko, zažíváme podobné postkomunistické problémy. Třeba to, že se musíme vyrovnávat s problematickými dějinami před rokem 1989. A západní jim i nám občas nerozumí a my jim taky ne, protože nás těch 40 let rozdělilo. Jak politicky, tak ekonomicky nebo kulturně.

Dočetl jsem se, že chystáte antologii německy psané literatury po roce 1989. Mohl byste k tomu říci něco bližšího?

V antologii bude představeno asi deset současných německých autorů a autorek, kteří vstoupili do literatury po roce 1989. Bude tu například Thomas Brussig, který napsal skvělý román *Hrdinové jako my*, Judith Hermannová, která píše jemné melancholické povídky, nebo Ingo Schulze, od něhož česky vyšel román z východoněmecké provincie *Obyčejný storky*. Mohl by se klidně odehrávat v Sobotce po roce 1989, tak podobné jsou naše zážitky a situace po převratu.

Jaký význam pro vás má spojitost literatury s hudbou? Mohou podle Vás žít tyto dva umělecké druhy ve vzájemné symbióze?

Určitě. Pro mě je nejdůležitější silný pocit, který vás strhne. A je jedno, jestli ho cítíte v písničce Davida Bowieho nebo v povídce Bohumila Hrabala. Jeho texty mi přijdou velmi muzikální. Baví mě hudbu a literaturu propojovat, zvláště na čteních, ačkoliv se necítím ani jako hudebník, ani jako spisovatel. Beru to jako hru. Jistě je, že jsem vždy více poslouchal hudbu než četl knížky – a i při psaní mě hudba hodně inspiruje. Teď pracuji na scénáři k filmu *Grandhotel* a pořád si k tomu pouštím nějaké písničky. Je zajímavé, jak to nakopává.

Tvoříte také komiksy. Je tato vaše činnost spojená s hledáním nových možností a hranic literatury, nebo to chápete jinak?

Nevím. S výtvarníkem Jaromírem 99 jsme chodili do Vystřeleného voka, pili pivo a bavili se o tom, že bychom mohli zkusit společně udělat literární komiks, a dlouho neudělali nic. Pak jsme přestali pít alkoholické pivo a začít pít nealkoholické a rozjeli to. Zjistili jsme, že alkohol nás brzdil. A tak se narodil nádražák Alois Nebel, který občas v mlze vidí to, co jiní ne. Jaromír 99 komiksy hodně sleduje, já dávám pořád víc přednost knížkám, ale mnohé mě zaujaly – třeba *Padoucnice* Davida B. Komiksy jsou něco jako malé filmy. A mě filmy hodně lákají. Z Aloise film zatím nebude, ale v březnu by měla mít v ústeckém Činoherním studiu premiéra hra Alois Nebel. Nebela bude hrát Leoš Noha, který se blýskl jako hospodský ve filmu *Mistři*.

Hlavní postavou knihy *Nebe pod Berlínem* je třicetiletý učitel, který uprchne z Prahy do Berlína. V době prvního vydání knihy Vám bylo třicet a s učením jste měl nějaké zkušenosti. Jak velká je tedy míra autobiografičnosti?

Je to tak půl na půl. Byl jsem učitel, i když jen jeden měsíc. A mám hodně rád hudbu a Nebe je hodně hudební knížka. A také miluju železnice – Nebe je i železniční kniha. Ale metro jsem nikdy neřídil a většinu příběhů si vymyslel.

Co chystáte dál?

Pracuji na scénáři ke *Grandhotelu*, který by měl už za rok v květnu točit David Ondříček. Příběh se odehrává v Liberci v jednom malém hotelu a jeho hrdinou je trochu zakřivený portýr. Souběžně se podílím i na práci na scénáři, který píšeme podle *Nebe pod Berlínem* a je před dokončením, a na Aloisi Nebelovi pro divadlo. A taky se chystám přestěhovat do nového bytu. Na to se těším úplně nejvíc.

Za rozhovor děkuje Jan Chromý